

Микола Неврлий

ЯСКРАВА ЗІРКА УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ

Мова буде про талановитого львів'янина Олександра Гордона (нар. 1961) – поета, прозаїка, перекладача з кількох мов, критика й видавця. Розібратися в його творчому маєтку нелегко – можна розгубитися. Самих збірок його поезії існує 22, а коли додати до них його збірки польською мовою та збірки перекладів із польської на українську й російську (В. Шимборської, Б. Жураковської, В. Костжеви, Г. Добренько, Е. Островського) і переклади окремих творів Ч. Мілоша, З. Гербера, Є. Ліпської, Ю. Барана, К. Ленковської та низки сучасних польських поетів, цей ужинок значно розростається. У жанрі прози особливо цікаві його “Львівські легенди” (2010), що їх переклала польською мовою Гражина Добренько. Сюди ж за жанром – і Гордонова “Популярна енциклопедія Львова” (2009).

Насамперед зацікавлює саме прізвище поета – *Гордон*, яке про слов'янське походження рішуче не свідчить, хоча всією своєю творчістю, душею й серцем він – українець. Крім прізвища, принесеного в Україну з англо-саксонського світу, у нього так чи так відчутні гени, які свідчать про його давнє, приховане й непомітне, далеке, як писав сам поет, шотландське походження. Майбутній історик української літератури зарахує, мабуть, О. Гордона до таких українських поетів, як М. Йогансен (за походженням швед), О. Бурггардт – Ю. Клен (німець за національністю) і якоюсь мірою М. Фітільов – у його жилах пульсувала не лише українська, а й російська (батько Фітільов), і навіть французька кров. Сюди формально належить і автор цих слів – українсько-чеського походження. Дякуючи щасливій долі, усі вони – кожен свого часу й по-своєму – влилися в українську літературу, збагачуючи її тематично, художньо та ідейно.

Особливо треба відзначити захоплення О. Гордона королівським містом Львовом, навіяне, мабуть, батьковою любов'ю до нього (“Мені мій батько Львів заповідав”). Поет увіковічнив Львів у багатьох збірках: “Повернення з Кайзервальду” (1996), “Латентний Львів” (2000), “Послідовність поезії”, або “Львівське ретро” (2002), “Віртуальний Львів” (2003), “Пісня про Львів”: “Львівська квадрига” (2008) та ін.

Вірші про Львів у різний час і в різних ракурсах найглибше його звеличують у другому розділі збірки “Осінній сум самотнього сонета” (2011, с. 22-37). Своєрідний заспів до них читаємо у вірші:

Мені мій батько Львів заповідав.
Дитинства спокій, назви всіх катівень
Я вивчив потай, в час, коли наївним
Хлоп'ям це місто в серце увібрав.

Відчуваємо, що поет інтимно знав своє рідне місто, любовно описуючи його реалії – Ринок, Високий Замок, “вічність Кайзервальду” й на їхньому тлі – музу свою, закорінену в місто слави й любові:

На площі Ринок тишилася тиша
Разким твоїх веселих каблучків.
А ти сама розквітла наче вишня,
В обіймах поглядів і почуттів.
Весна вже подихом зеленим пише,
І небо сонячне від ніжних слів,

А кожен з нас свою уяву пишну
Понад Високий Замок звів.
Лише цей світ тепер нам на заваді
Долати час і простір всіх чудес.
Мить каяття і вічність Кайзервальду
Нам не дають піднятися до небес.

Г. Чопик, який відгукнувся на сонетарій О. Гордона (зб. "Осінній сум", 2011), на стор. 6 забув якось (а може, й не знав) додати до авторів вінків сонетів талановитого пряшівського поета І. Мацинського – автора обсяглої збірки "Вінки сонетів" (Пряшів-Братислава, 1985, 363 с.), де їх аж 20. Це видання привернуло до себе заслужену увагу багатьох поетів і критиків удома й закордоном (локал-патріотизм у нашому зауваженні не варто бачити). Цілком обґрунтовано Г. Чопик робить висновок: "навіть кількісно вірші львівської тематики складають значну частину поетичного тексту О. Гордона: із 96 віршів збірки у 28 так чи так звучить тема Львова. Навряд чи в усій українській поезії сьогодні знайдеться "більш львівський" і більш послідовний у вияві своїх патріотичних почуттів до рідного Львова поет, ніж О. Гордон (зб. "Читаючи Львів за словником століть", с. 29).

Розуміючи значення поета для нації, історії й суспільства у цілому, О. Гордон згадує і вболіває за І. Франком – хотів би, щоби він знову прийшов. До цих слів О. Гордона охоче приєднуємось і ми:

Не вистачає нам Франка
Його життя, його напруги,
Не вистачає нам Франка...
Чи прийде вдруге?

О. Гордон – поет європейський своєю тематикою, художньо-виражальними засобами, розлогістю думки й почувань. Історіософські мотиви в його творчості акцентують на долі України, історія якої базується на античній традиції ("Україна модерна традиція Риму"). Залюбленість у сонети вітер може відносити О. Гордона до київських неокласиків. У них поет висловлює традиційні, але й нові, модерні мотиви рідної та світової поезії: Р.М. Рільке, П. Валері, Ш. Бодлера, В. Шекспіра, Б. Пастернака, І. Франка, Г. Аполлінера, Б.І. Антонича, І. Світличного, Ж.М. Ередія, М. Зерова, А. Данте, О. Мандельштама, В. Свідзинського, Олега Ольжича (українців між ними 5 – і це число не випадкове).

Оскільки читач нашого регіону охочий до високоерудованої європейської поезії – будь ласка! Зверніться, зокрема, до О. Гордона, на сьогодні заступника голови Львівської письменницької організації НСПУ. У багатющому ужинку його кожен рядок, кожен вірш і кожна збірка інтелектуально насичені, виповнені ерудицією й почуттями європейської людини нашого віку. Із цього погляду можна сказати: поезія О. Гордона не завжди для масового читача. Поет-ерудит, який охопив і творчо використав чи не всю світову поезію, потребує вдумливого, начитаного, досить освіченого, культивованого й достатньо ерудованого читача:

Та сміялися ми і шукали
Орден, що мої предки дали,
І ми рідне тоді відчували,
І в паломництві перемогли.
Кров тверда, кров лілово-бордова,
Як північної зірки удар,
Золотого Руна¹ я готова
Принести таїну на оltар!
Благовіщення. Зімкнені вії,
І на саяво подивиться крил

Недовірливий погляд Марії
Їй архангел віщав Гавриїл...
Нахиляє чоло біла діва.
І приймає лілею вона...
Дочекаємось вічного дива,
Головне – тільки знай імена.
Усі зміни приймаємо мужньо,
Наче помах у небі крила.
...Бачиш в небі ти Дантову ружу²:
Це Марія Христа прийняла.

Отримано 6 грудня 2012 р.

М. Пряшів (Словаччина)

¹"Орден Золотого Руна" – найвища нагорода в іспанських і австрійських Габсбургів. Виглядає по-різному.

²"Бачиш в небі ти Дантову ружу..." – у завершальній частині "Божественної комедії" "Рай" Данте бачить на десятому небі містичну троянду, де Христос, Діва Марія і всі, хто вірили в Бога.